

Rautjärvi

Mäkiänkilän asemakaavan muutos- ja laajennusalueen
arkeologinen inventointi 2024

Ville Laakso
Maanala Oy

MAANALA

Sisälllys

Tutkimuksen perustiedot	3
1. Tausta ja tutkimustehtävä.....	4
2. Lähtötilanne ja menetelmät.....	4
3. Havainnot	6
3.1. Valmisteluvaiheen havainnot	6
3.2. Maastohavainnot.....	9
3.2.1. Topografia ja yleiset havainnot.....	9
3.2.2. Inventointikohteet	10
1. Rautjärvi Sorsamäki.....	10
2. Rautjärvi Syrjämäki.....	12
3. Rautjärvi Virstatolppa.....	15
4. Rautjärvi Pajannotko	17
4. Lähteet	22
5. Yhteenveto	22

Taulukko 1. Kohdeluettelo.

Nro	Nimi	Tyyppi	Ajoitus	N	E	Suojeluehdotus
1	Rautjärvi Sorsamäki	Löytöpaikka	Ajoittamaton	6812053	624651	Ei suojelukohde
2	Rautjärvi Syrjämäki	Puolustusva- rustukset	Moderni	6811326	624339	Muu kulttuuripe- rintökohde
3	Rautjärvi Virsta- tolppa	Puolustusva- rustukset	Moderni	6811119	624267	Muu kulttuuripe- rintökohde
4	Rautjärvi Pajan- notko	Puolustusva- rustukset	Moderni	6811675	624594	Muu kulttuuripe- rintökohde

Tutkimuksen perustiedot

Kohde: Rautjärvi, Mäkiänkilän asemakaavan muutos- ja laajennusalue

Tutkimuksen tyyppi: arkeologinen inventointi

Tavoite: tarkastaa aiemmin tunnettu arkeologinen kohde ja selvittää, onko alueella aiemmin havaitsemattomia kohteita

Kenttätöaika: 15.–16.9.2024

Tutkija: FT Ville Laakso, Maanala Oy

Tilaaaja: Rautjärven kunta

Aiemmat tutkimukset: –

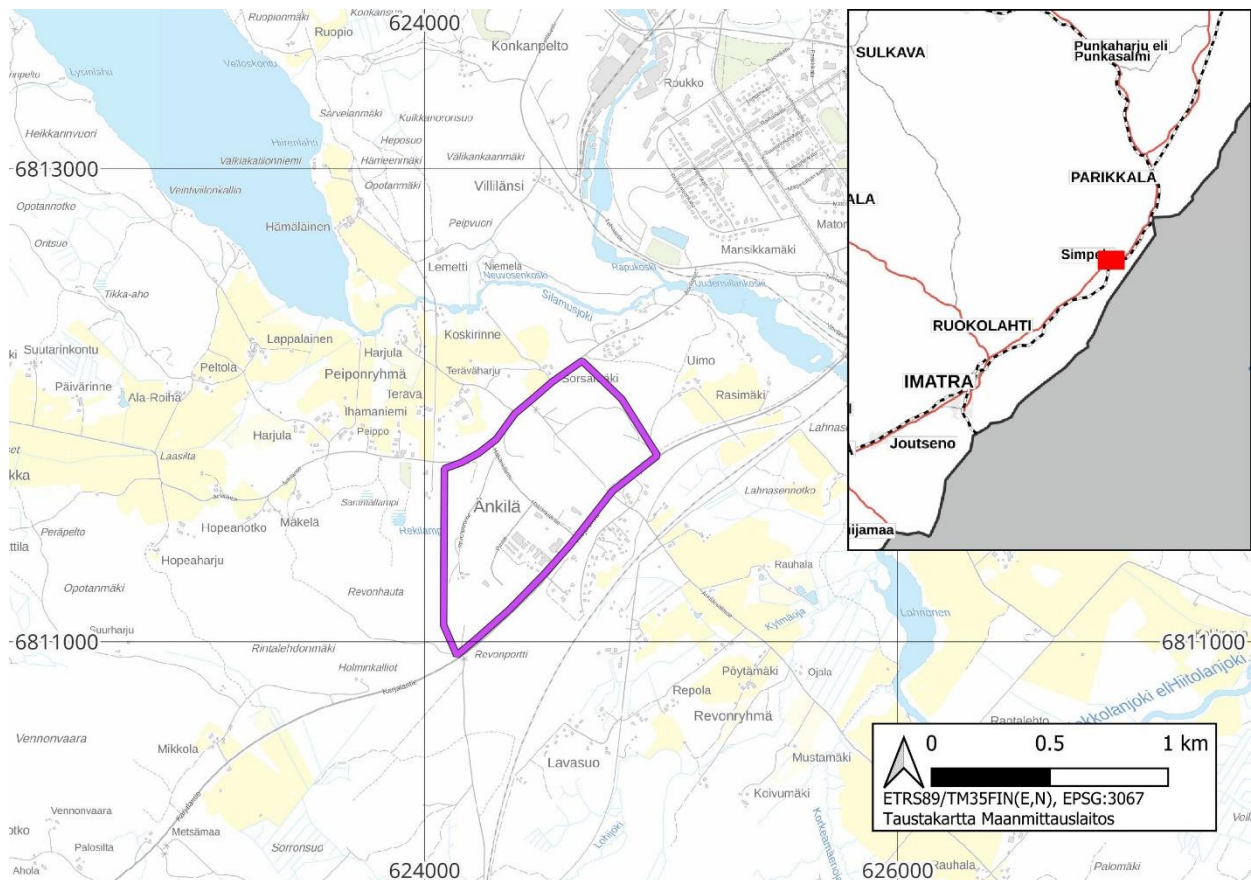
Alkuperäinen arkistoaineisto digitaalisine valokuvineen: Maanala Oy. Raporttikopiot pdf-muodossa: Museoviraston arkisto, alueellinen vastuumuseo ja työn tilaaja.

Raportin karttakoordinaatit: ETRS-TM35FIN (N2000)

Valokuvaaja kansikuvaa lukuun ottamatta: Ville Laakso/Maanala Oy

Tutkimuksessa talletetut esinelöydöt ja näytteet: –

Tulos: Hankealueelta todettiin kolme kohdetta, joissa on jäännöksiä toisen maailmansodan aikaisista varustuksista. Ne arvioitiin ns. muiksi kulttuuriperintökohteiksi. Vanhastaan tunnetun *Sorsamäki*-nimisen löytöpaikan yhteydestä ei löytynyt merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Kuva 1. Tutkimusalueen sijainti violetilla viivalla rajattuna. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kansikuva: Tykki asemassa Rautjärvellä kesällä 1941. Veikko Kanninen, Vapriikin kuva-arkisto.

1. Tausta ja tutkimustehtävä

Rautjärven kunta oli vuonna 2024 valmistelemassa asemakaavan muutosta ja laajennusta Mäkiänkilän alueella, noin 1,5 km Simpeleen keskustaaajamasta lounaaseen. Hankealueen laajuus oli 53,8 hehtaaria (ks. kuvia 1 ja 2).

Alueellinen vastuumuseo oli kaavoitusprosessin aikana tuonut esille arkeologisen kulttuuriperinnön inventoinnin tarpeen. Rautjärven kunta tilasi selvityksen Maanala Oy:ltä 9.9.2024. Työn vastuuhenkilö oli arkeologi FT Ville Laakso, joka teki myös maastotyön.

Inventoinnin tavoitteena oli tarkastaa vanhaan tunnettu kohde sekä hankkia ajantasaiset tiedot arkeologisesta kulttuuriperinnöstä hankealueen niiltä osilta, jotka eivät olleet arkeologian näkökulmasta tuhoutuneita. Maastotyö tehtiin kahtena päivänä syyskuussa 2024.

2. Lähtötilanne ja menetelmät

Kaavoitettava alue muodostui rakennetusta teollisuusalueesta, maa-ainesten ottoalueista sekä melko pienialaisista rakentamattomista maastonkohdista. Viimeksi mainitut osat olivat enimmäkseen metsäisiä (ks. kuvaa 2 alla). Kaakossa aluetta rajaa Valtatie 6 (Karjalantie) ja luoteessa Änkiläntie.

Aiempia hankealueeseen kohdistuneita arkeologisia inventointeja ei ole tiedossa. Vanhaan oli rekisteröity yksi arkeologinen kohde, ajoittamaton löytöpaikka *Rautjärvi Sorsamäki* (Museoviraston muinaisjäännösrekisterin kohde numero 1000030541).

Vuoden 2024 inventoinnissa etsittiin kaiken tyyppisiä ja -ikäisiä arkeologisia kohteita, mutta kohdealuetta pidettiin etukäteen erityisen potentiaalisena elinkeino- ja sotahistoriallisten kohteiden osalta.

Inventointi aloitettiin tausta- ja arkistotutkimuksella, jossa käytiin läpi relevantit historialliset kartat, tutkimuskirjallisuutta ja erilaisia arkeologisia ja historiallisia arkistoaineistoja.

Maastotyön valmisteluvaiheessa kaava-aluetta tarkasteltiin myös Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineiston (5 pistettä neliömetrillä) sekä Geologian tutkimuskeskuksen maaperäkarta-aineistojen perusteella. Lisäksi kiinnitettiin huomiota Kotimaisten kielten keskuksen Nimiarkiston keräämään paikannimistöön ja tutkittiin Maanmittauslaitoksen historiallisia ilmakuvia. Myös alueelliseen vastuumuseoon oltiin yhteydessä.

Esitöiden perusteella potentiaalisiksi katsotut alueet tarkastettiin maastossa. Lisäksi tarkastettiin laajalti sellaisia maastonkohtia, joilla voi esiintyä esityöaineistoissa esille tulemattomia kohteita.

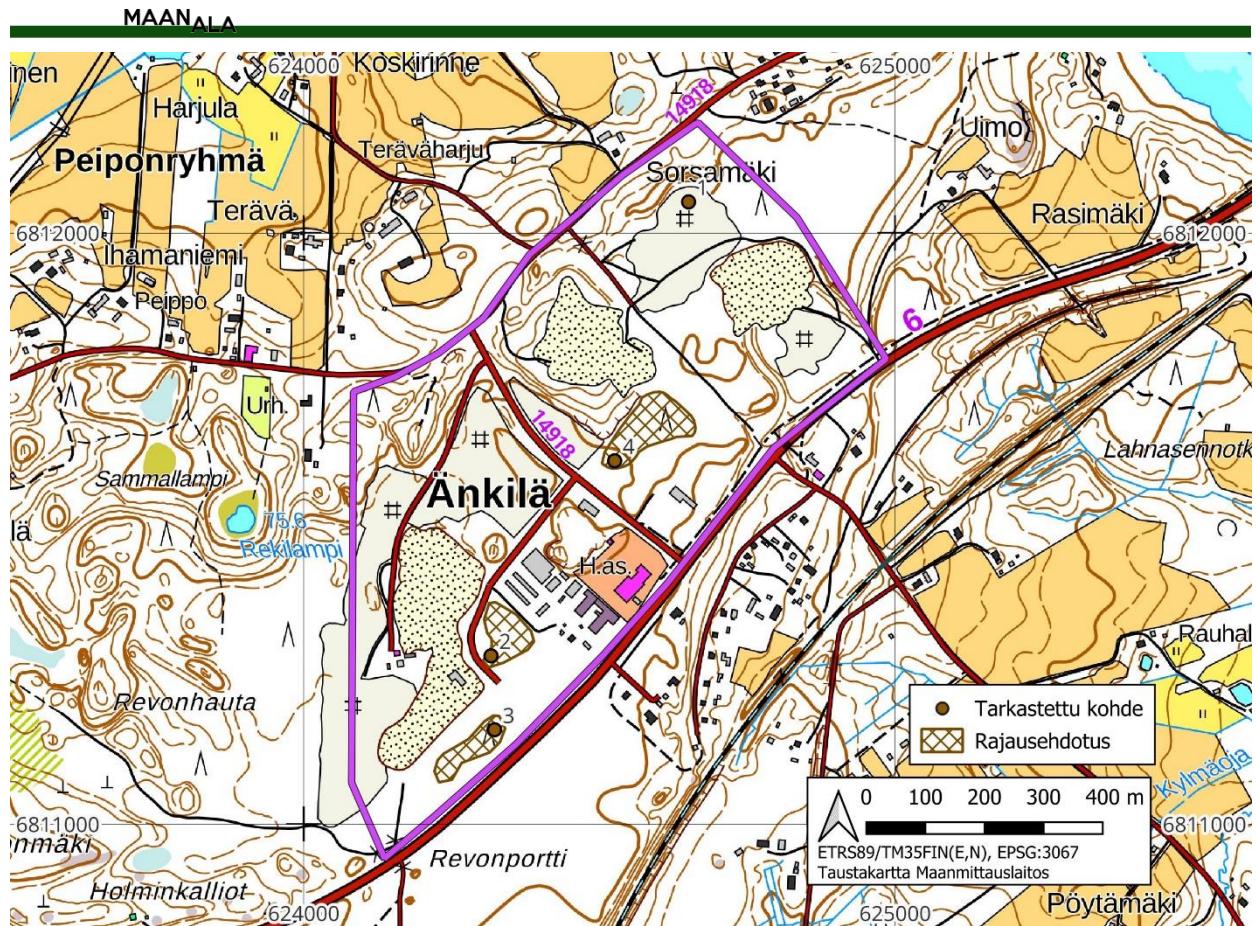
Maastotyössä käytettiin vakiintuneita arkeologisia kenttätömenetelmiä. Se kohdistui suurimpaan osaan hankealueen rakentamattomasta osasta (ks. kuvaa 3 alla).

Inventointikohteet dokumentoitiin sanallisesti, valokuvaamalla ja mittauksin. Paikannukseen käytettiin GPS-laitetta. Kohteiden 2–4 kuopparakenteiden sijainnit tarkennettiin jälkityövaiheessa laserkeilausaineistoa hyödyntäen.

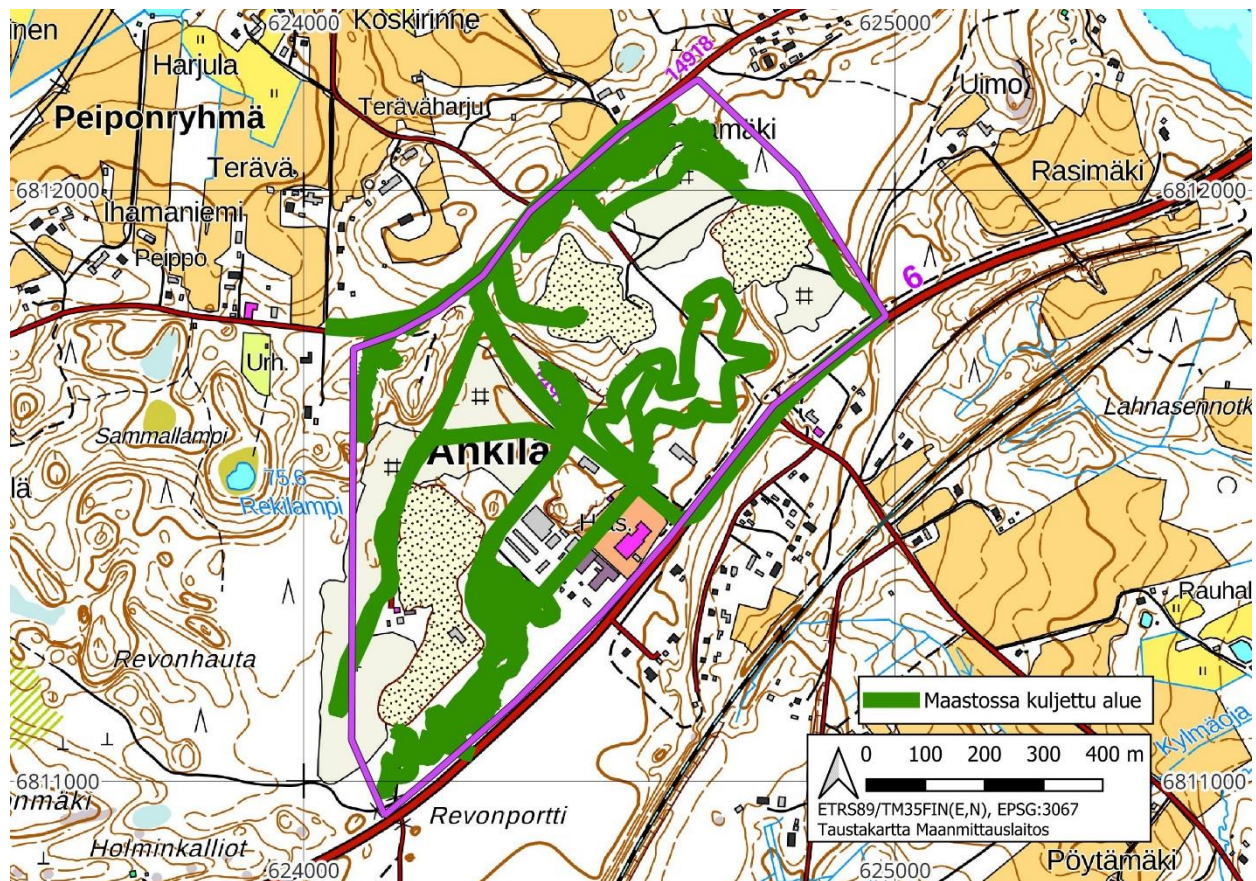
Havainto-olot olivat maastotyöpäivinä säiden ja vuodenajan osalta erinomaiset. Muiden tekijöiden vaikutusta on kuvattu alla kohdekuvaussissa.

Maastotyön valmisteluun ja raportointiin osallistuivat maastotyön tekijän lisäksi arkeologit FM Johanna Rahtola ja FM Akseli Tolvi. Jälkimmäinen on laatinut raportin kartat.

Tämän raportin inventointikohde 1 on löytöpaikka. Kohteet 2–4 ovat toisen maailmansodan aikaisia varustuksia, jotka esitetään rekisteröitäviksi ns. muina kulttuuriperintökohteina.

Kuva 2. Inventointialue (rajattu violetilla viivalla) ja inventointikohteiden (1–4) sijainti. Numerointi viittaa raportin kohdenumerointiin.

Kuva 3. Maastotyössä tarkastetut alueet vihreällä viivalla kuvattuina.

3. Havainnot

3.1. Valmisteluvaiheen havainnot

Arkeologiset havainnot

Sorsämäki-nimellä rekisteröidyn löytöpaikan (ks. tämän raportin kohdetta 1) lisäksi inventointialueeseen ei liittynyt aiempia tietoja arkeologisista kohteista.

Aluetta voi pitää epäedullisena sellaisten arkeologisten kohteiden kannalta, joita perinteisissä inventoinneissa on etsitty: esimerkiksi pyyntikulttuureille leimallista asuinpaikka-maastoa ei vesistöjen puuttuessa ole. Tämän vuoksi on kohtuullisen todennäköistä, että Rautjärven aiempien yleisinventointienkaan (Miettinen 1978; Kähtävä-Marttinen 1997) maastotyöt eivät ole kohdistuneet vuoden 2024 inventointialueeseen.

Lähistön vanhastaan tunnetut kohteet keskittyvät noin kilometrin päässä hankealueen itäpuolella virtaavan Kokkolanjoen ympäristöön. Samalla etäisyydellä pohjoisen suunnalla on *Kalmanharjun* ruumiskalmistokohde.

Yleinen maankäytön historia

Koko hankealue on Änkilän maarekisterikylää, joka on kuulunut 1600-luvulta 1900-luvulle Parikkalan pitäjään. Sen historiallisten karttojen (Wallberg 1784–85; Geographisk charta 1784–86; Lindh 1837–38; Sohlman 1847) perusteella paikalla ei ole ollut asutusta ennen 1900-lukua; maasto on ollut metsää, joka on isojakokarttaan kirjattu kaskeamiskelpoiseksi.

Ilmakuvien perusteella laajamittainen soranotto on alkanut 1900-luvun kolmannella neljänneksellä. Ainoa vanhoista kartoista ilmevä erityisempi maankäyttö koskee vanhaa maantietä (ks. alla).

Historiallinen maantie

Inventointialueen kautta kulkee historiallinen Viipurin ja Savonlinnan välinen maantie, joka on merkitty esimerkiksi 1780-luvun verollepanokarttaan (Wallberg 1784–85; ks. kuvaa 4 alla). Tie tulee samanikäisten yleiskarttojen mukaan etelästä Viipurista Jääsken, Rautjärven Niska-Pietilän, Purnujärven, Miettälän ja Laikonlampien kautta ja jatkuu inventointialueelta Koitsanlahden kylän kautta koilliseen kohti Tyrjää.

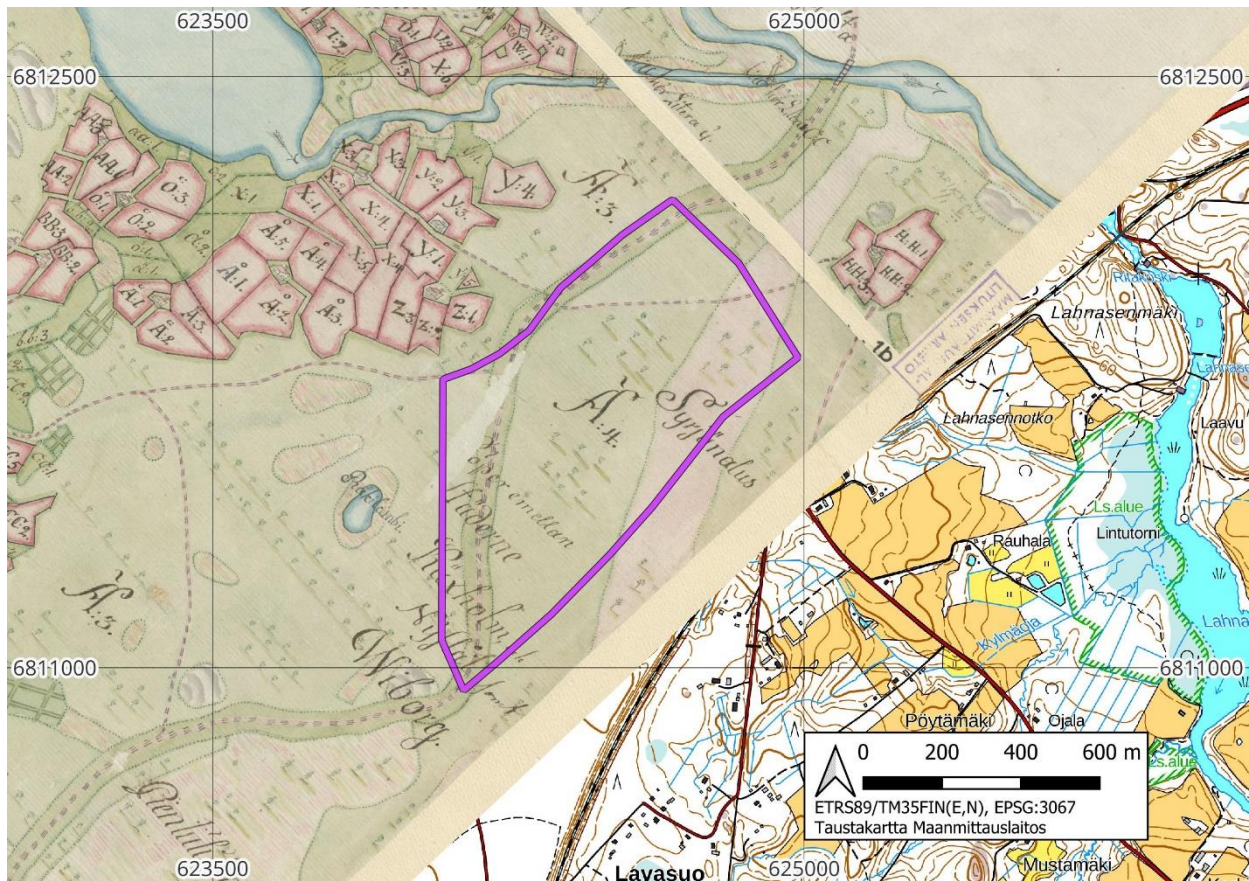
Jo maastotyön valmisteluvaiheen karttatarkastelussa voitiin todeta, että inventointialueen halki kulkeva osa on suurimmalta osaltaan edelleen käytössä ja muilta osin maa-ainesten otossa tuhoutunut. Se ei siten muodostanut potentiaalista arkeologista kohdetta.

Sotahistoria

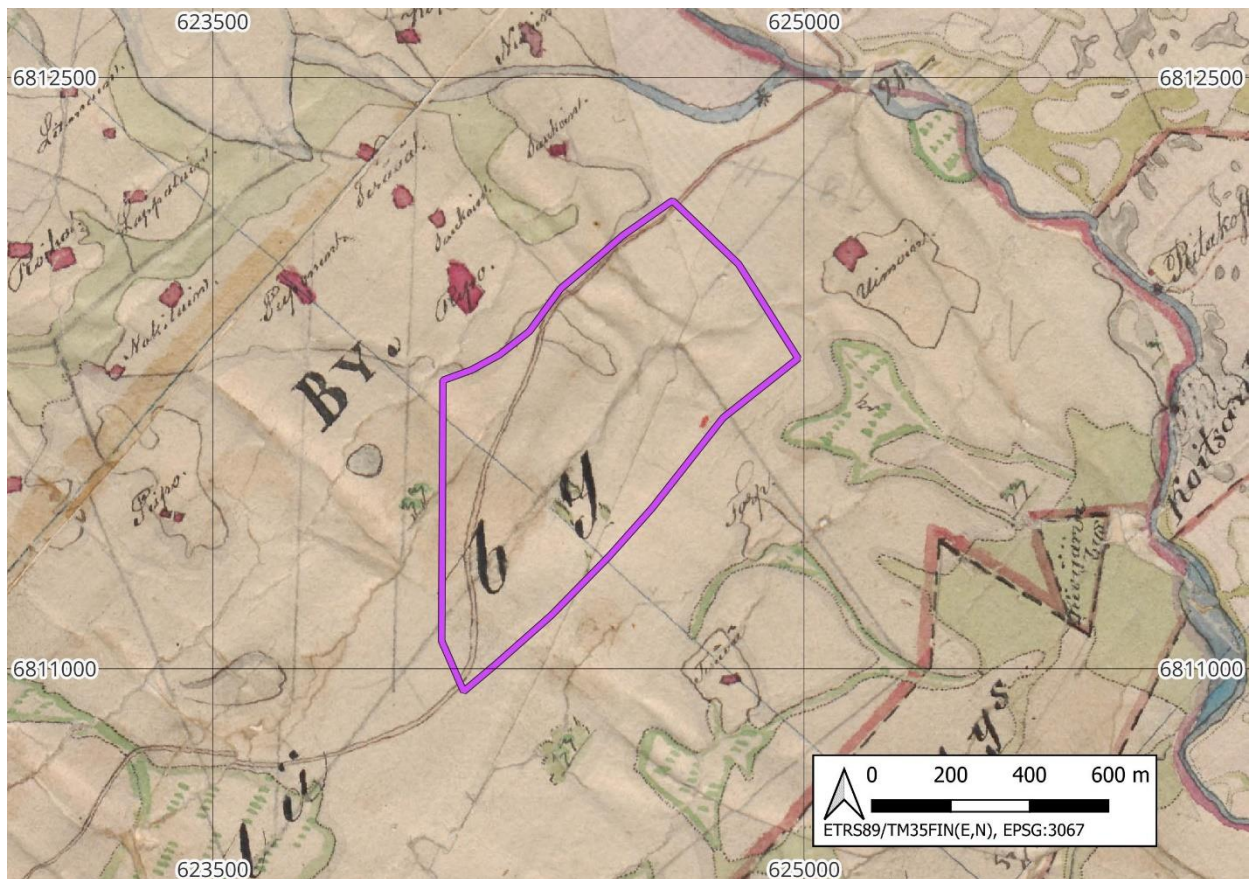
Tutkimusalueelta ei vanhastaan ollut dokumentoitu varsinaisia sotahistoriallisia kohteita, mutta inventointialueen keskiosan huoltamon tienoilla mainitaan olleen toisen maailmansodan aikana sotamateriaalin, mm. piikkilankojen keruualueen (ks. Europaeus 2017, karttaliite).

Lähiympäristöstä toisen maailmansodan aikaisia – maastossa dokumentoimattomia – kohteita kuitenkin oli tiedossa. Koska Rautjärvi on ollut käytännössä sotatoimien kohteena kesällä 1941, kohteita saattoi odottaa olevan myös kaava-alueella.

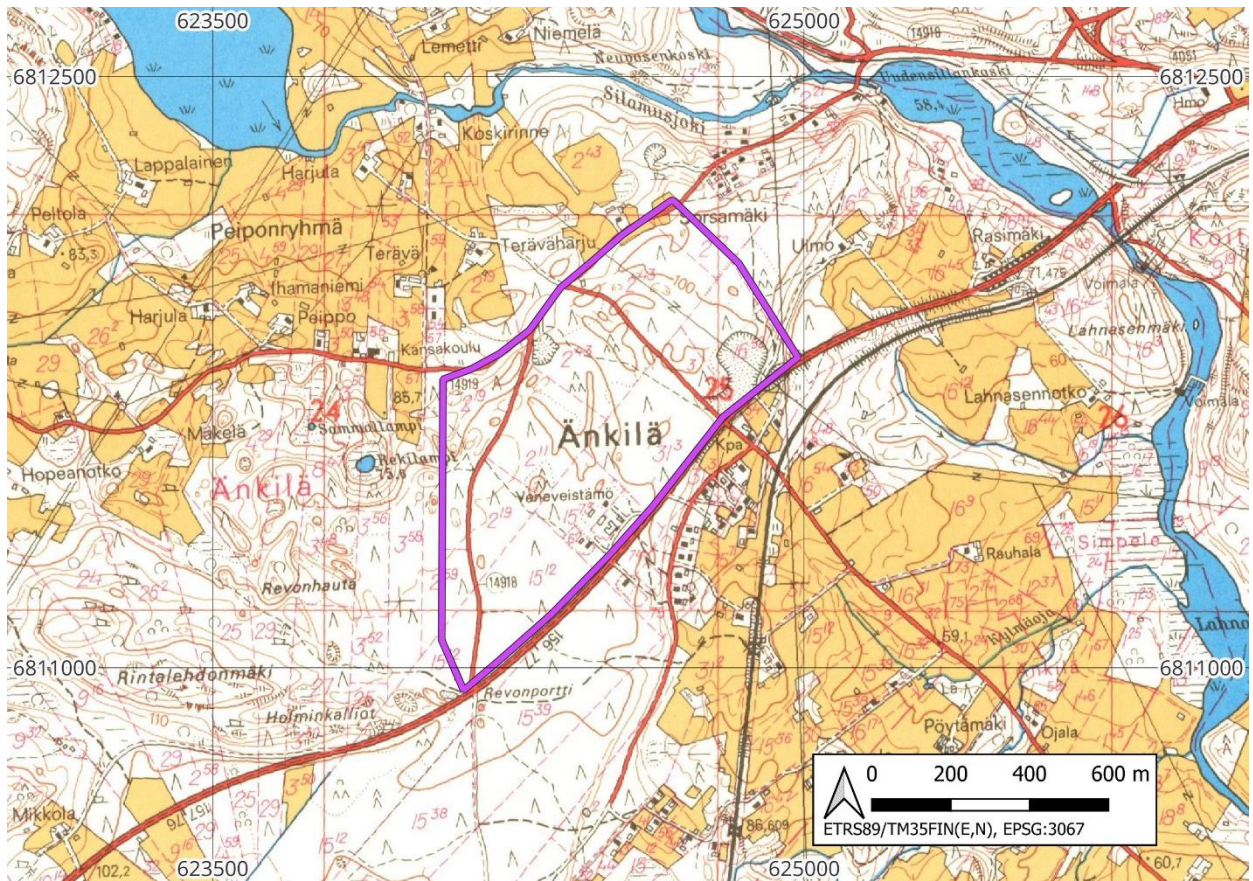
Valmisteluvaiheessa Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistoissa todettiin runsaasti anomalioita, ja niiden arvioitiin liittyvän nimenomaan toisen maailmansodan aikaisiin kaivantoihin. Ne kaikki tarkastettiin maastossa (ks. tämän raportin kohteita 2–4).

Kuva 4. Hankealue (violetti rajaus) 1780-luvun verollepanokartalla (Wallberg 1784–85).

Kuva 5. Hankealue (violetti rajaus) 1800-luvun puolivälin pitäjänkartalla (Sohlman 1847).

Kuva 6. Hankealue (violetti raja) vuoden 1976 peruskartalla. Maankäyttö on voimistunut uuden tien, soranottoaikan ja veneveistämön muodossa.

3.2. Maastohavainnot

3.2.1. Topografia ja yleiset havainnot

Kaava-alue sijaitsee Ensimmäisen Salpausselän tasaisella laella, jossa maaperä on lähinnä hiekkaa tai hiekkamoreenia. Luontaiset korkeuserot ovat vähäisiä. Vesistöjä ei ole.

Suurin osa alueesta on arkeologian näkökulmasta tuhoutunutta: tiheästi rakennettua tai intensiivisen maanoton kohteena ollutta. Maanottokuoppien reunojen päällä on paikoin

myös kuoppien kohdalta kuorittua pintamaata laajoina kasoina.

Rakentamattomat metsäiset osat ovat varsin piirteettömiä. Puusto niillä on keskimäärin nuorta.

Hankealueelle ei sen topografian vuoksi osu esimerkiksi esihistoriallisten pyyntikulttuurien kannalta potentiaalista asuinpaikkamaastoa. Merkille pantavaa on elinkeinohistoriallisten kohteiden, erityisesti kaskiröykkiöiden, puuttuminen.

Kuva 7. Hankealueen korkeussuhteet Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineiston (5 pistettä neliömetrille) perusteella.

3.2.2. Inventointikohteet

1. Rautjärvi Sorsamäki

(vanhastaan tunnettu kohde, muinaisjäännösrekisterin kohde 1000030541)

Tyyppi: löytöpaikka

Ajoitus: ajoittamaton

N 6812053 E 624651 Z n. 100 (muinaisjäännösrekisterin tasokoordinaatit; löytöpaikan alkuperäinen korkeus arvioitu maastokarttojen perusteella)

Aiemmat tutkimukset: –

Aiemmat löydöt: KM 41222 (rautaveitsi)

Vuoden 2024 löydöt: –

Vanhastaan tunnettu veitsen löytöpaikka tarkastettiin, jotta selviäisi, liittyykö esine johonkin kiinteään muinaisjäännökseen. Kohdetta ei ollut aiemmin tarkastettu maastossa.

Löytöpaikka sijaitsee Salpausselän päällä, Änkiläntien kaakkoispuolella. Maaperä on hiekkaa.

Löydön on tehnyt Etelä-Karjalan arkeologian harrastajat Jatuli ry. Kansallismuseon arkeologien löytöjen pääluetteloon on kirjattu: ”Löytöpaikka sijaitsee Änkilässä, Änkiläntien ja Silamustien risteyskohdasta 270 metriä koillisitään, Änkilän sora-alueen tilan (689-434-2-62) mailla. Veitsi on löytynyt, kun yhdistys on tehnyt alueella pintapöimintää sekä metallinetsintää. Samalta alueelta on tietojen mukaan löytynyt aikaisemmin viikinkiaikainen kaulakorun katkelma. Annettujen tietojen mukaan alueella on sijainnut ennen talo.”

Muinaisjäännösrekisteri (tilanne 10.9.2024) toistaa tiedot ja mainitsee löydön ajankohdaksi vuoden 2016.

Tarkka löytöpaikka on jossain määrin epäselvä, sillä löydön yhteydessä ilmoitetut koordinaatit osuvat kohdalle, joka on ilmakuviin mukaan ollut sorakuoppa jo vuonna 1999.

Syksyn 2024 inventoinnin yhteydessä yritettiin tavoittaa löydön tehnyttä henkilöä Jatuli ry:n

jäsenten kautta. Hänen henkilöllisyyttään ei kuitenkaan saatu selville lähinnä siksi, että hänen nimeään ei ollut kirjattu Kansallismuseon löytöluetteloon tai muihin löytöä koskeviin käytettävissä olleisiin tietoihin.

Inventoinnissa lähdettiin oletuksesta, jonka mukaan todellinen löytöpaikka sijaitsee maanottokuopan reunan päällä, ehjässä metsämaastossa kuopan pohjoispuolella. Sorakuoppa ei ilmakuviin päätellen ole laajentunut tällä kohdalla vuoden 1999 jälkeen, joten oikea löytökohta ei liene soranotossa tuhoutunut.

Kuopan reuna oli inventointihetkellä tällä kohdalla luiskattuna – käytännössä maisemoituna maanoton ilmeisesti päätyttyä. Paikalla kasvoi nuorta männikköä, joka oli hiljan harvennettu.

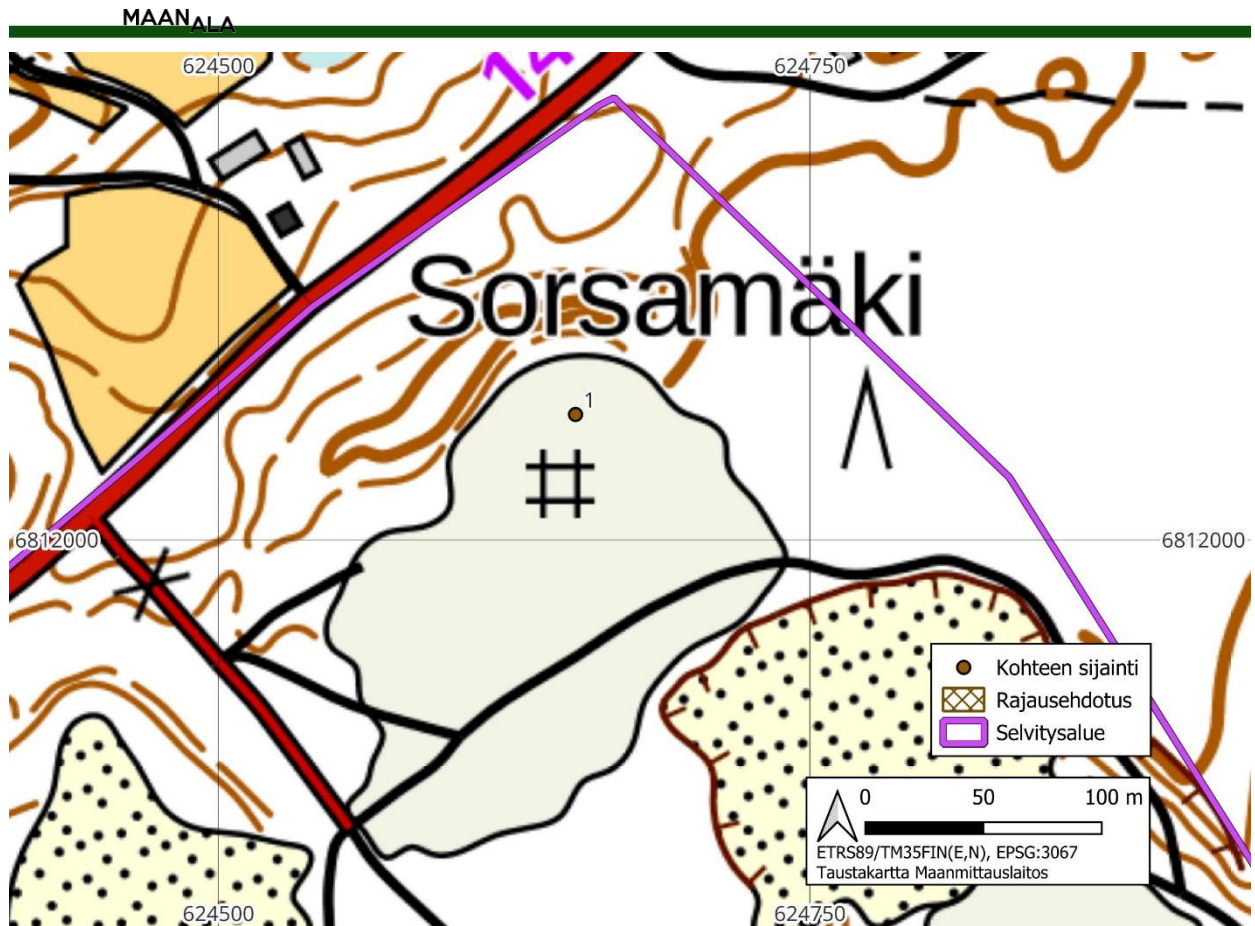
Soranottokuopan ehjää päällystää tutkittiin kuopan reunan tuntumassa metallinilmaisimella parin tunnin ajan, kaikkiaan noin 200 x 25 metrin alalta soranottokuopan reunan suuntaisesti. Työ kohdistui luiskatun osan ylimpään reunaan ja sen pohjoispuoleiseen ehjään metsämaastoon.

Kaikki metallisignaalit kaivettiin esille. löydöt olivat moderneja tai lähes moderneja. Vajaa puolet oli kranaatinsirpaleita. Niiden lisäksi löytyi mm. luoti, rautalankaa, piikkilankaa, hevosenkengän naula ja tehdastekoinen rautanaula.

Maan tasalla ollut harvennettu puuaines haittasi metallinetsintää jonkin verran, mutta sillä ei todennäköisesti ollut vaikutusta työn lopputulokseen.

On todennäköistä, että veitsi KM 41222 liittyy samaan myöhäisen historiallisen ajan toimintaan, jota metallinetsinnässä todetut löydöt kuvastavat.

Löytötiedoissa mainittua taloa ei vuoden 2024 inventoinnin yhteydessä tavoitettu historiallisista kartoista tai ilmakuviin. Mahdollisesta viikinkiaikaisesta löydöstä ei siitäkään saatu mitään tietoa.

Kuva 8. Kohteen 1 sijainti. Tarkka löytöpaikka on epävarma.

Kuva 9. Veitsen oletettua löytöpaikkaa. Vasemmalla maanottokuoppa. Koillisesta.

2. Rautjärvi Syrjämäki

(aiemmin rekisteröimätön kohde, ehdotetaan rekisteröitäväksi muuna kulttuuriperintökohdeena)

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen (moderni)

N 6811326 E 624339 Z n. 100 (kohteen keskeltä)

Aiemmat tutkimukset: –

Aiemmat löydöt: –

Vuoden 2024 löydöt: –

Kohde sijaitsee teollisuusalueen, maanotto-kuopan ja valtatie rajaamalla tasamaalla harvakkossa sekametsässä, jossa aluskasvillisuus oli lähinnä varvikkoa. Se tarkastettiin laserkeilausaineistosta tehtyjen havaintojen perusteella. Tiheä metsä haittasi paikoin havainnointia ja etenkin valokuvausdokumentointia.

Paikalla todettiin erityyppisiä kuopparakenteita, joiden sijainti ja tyyppi on kuvattu alla taulukossa 2.

Suurimmat todetut rakenteet olivat pohjakaavaltaan vinoneliön muotoisia, tasapohjaisia ja laajuudeltaan noin 10 x 14 m. Niitä reunusti noin 1,5 m leveä valli, joka oli korkeudeltaan kuopan ulkopuolelta mitattuna 0,9–1 m ja sisä-

puolelta mitattuna 0,6–0,7 m. Valleissa, vinoneliön kulmien kohdalla, oli yleensä todettavissa kolme kulku- tai ampuma-aukkoa. Tämän tyyppiset kuopparakenteet tulkittiin muotonsa ja sijaintinsa perusteella tykkiasemiksi. Muodon ja sijainnin perusteella ne on tarkoitettu pst- tai muille suorasuuntaustykeille.

Toinen tyyppi oli pohjakaavaltaan pyöreä ja tasapohjainen kuoppa, jota ympäröivät vallit. Kuopan halkaisija oli noin viisi metriä; sitä reunustavien vallien leveys oli noin 1,5 m ja korkeus sisäpuolelta noin 1,5 m ja ulkopuolelta 0,6–0,7 m. Vallissa erottui selkeä kulkuaukko. Tämän tyyppiset kuopparakenteet tulkittiin muotonsa perusteella puolijoukkueteltaa var-ten tehdyiksi suojakaivannoiksi (alla taulukossa 2 *majoituskuoppa*).

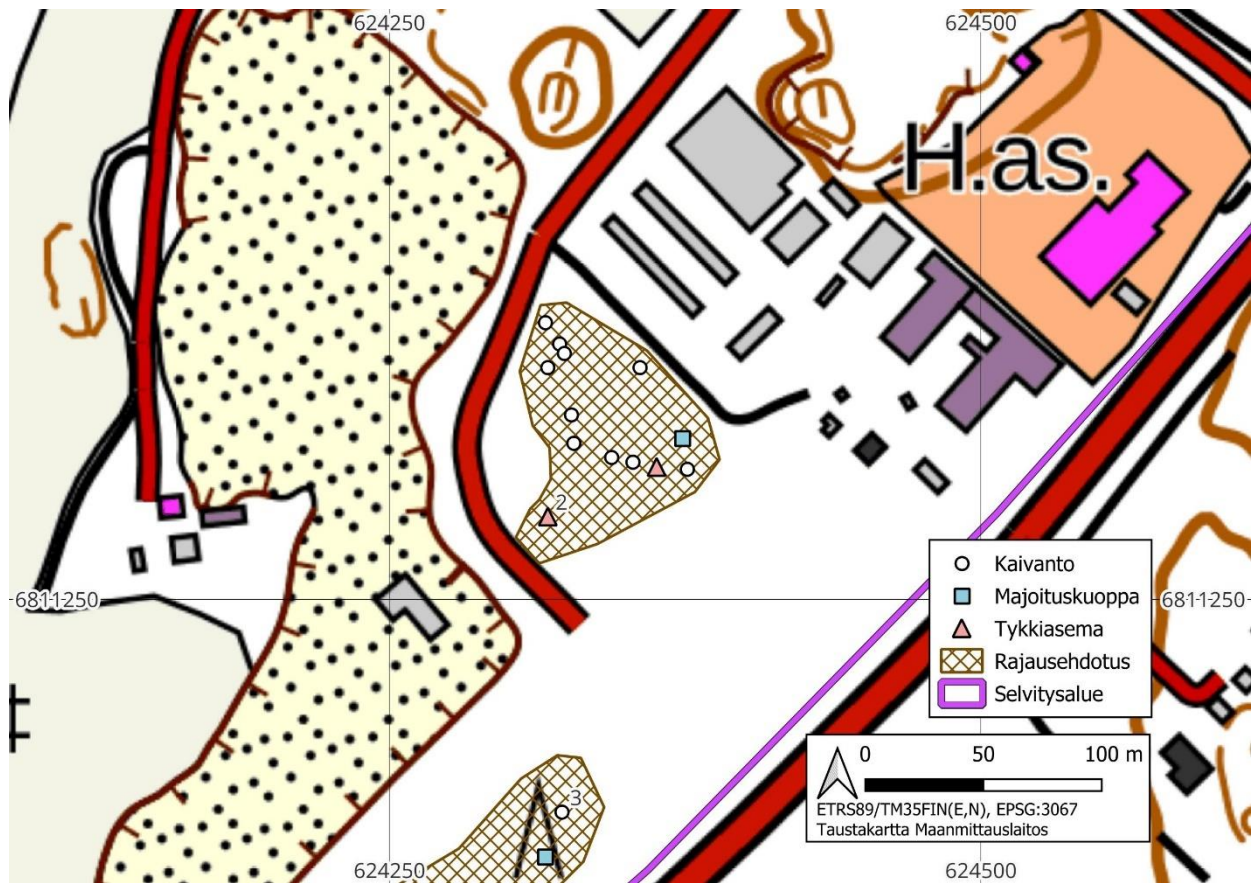
Kolmanteen tyyppiin lukeutuvat edellisiä pienemmät, yleensä tarkemmin tunnistamattomat, kuopparakenteet. Ne lienevät tykkiasemiin ja majoituskuoppiin liittyviä – esimerkiksi erilaisia lähitorjunta-asemia, ammusuojia ja varastokuoppia. Tämän tyyppiset rakenteet on kirjattu alla taulukossa 2 termillä *kaivanto*.

Kohteen rakenteet liittyvät epäilemättä toiseen maailmansotaan. Ne on todennäköisesti tehty kesällä 1941.

Kohteen nimi *Syrjämäki* perustuu Nimiarkiston kokoelmiin kirjattuun paikannimeen (NA, Leena Hytönen 1970).

Taulukko 2. Kohteen 2 (Syrjämäki) rakenteet.

Nro	N	E	Havainnot (mitat metriä, kolmas luku on syvyys)
1	6811285	624317	Tykkiasema. Torjuntasuunta ilmeisesti lounaaseen.
2	6811310	624344	Kaivanto, pohjakaava soikea, 2 x 1 x 0,8.
3	6811308	624353	Kaivanto, pohjakaava suorakulmainen, 1,5 x 1,3 x 0,9.
4	6811306	624363	Tykkiasema. Torjuntasuunta etelä.
5	6811318	624374	Majoituskuoppa. Kulkuaukko pohjoisessa.
6	6811305	624376	Kaivanto, 2,3 x 1 x 0,8. Selkeät vallit.
7	6811348	624356	Kaivanto, 2,5 x 1 x 0,6. Selkeät vallit.
8	6811367	624316	Kaivanto, 3 x 1,5 x 1. Valli itäisivulla. Lähitorjunta-asema?
9	6811358	624322	Kaivanto, 2 x 0,6 x 0,6. Valli etelä- ja itäisivulla.
10	6811354	624324	Kaivanto, 1,5 x 1 x 0,6. Vallit.
11	6811348	624317	Kaivanto, 4 x 2,5 x 0,5. Laakea. Vallit muualla paitsi luoteissivulla.
12	6811328	624327	Kaivanto, 3 x 1 x 0,5. Valli itäisivulla.
13	6811316	624328	Kaivanto, 2 x 1 x 0,7. Vallit.

Kuva 10. Kohteen 2 sijainti, rakenteet ja rajausehdotus.

Kuva 11. Tykkiasema kohdassa N 6811285 E 624317. Vallia lapion kohdalla. Idästä.

Kuva 12. Majoituskuoppa kohdassa N 6811318 E 624374. Vallia lapion kohdalla. Idästä.

Kuva 13. Tarkemmin tunnistamaton laakea kaivanto kohdassa N 6811348 E 624317E. Lounaasta.

3. Rautjärvi Virstatolppa

(aiemmin rekisteröimätön kohde, ehdotetaan rekisteröitäväksi muuna kulttuuriperintökohteenä)

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen (moderni)

N 6811119 E 624267 Z n. 100 (kohteen keskeltä)

Aiemmat tutkimukset: –

Aiemmat löydöt: –

Vuoden 2024 löydöt: –

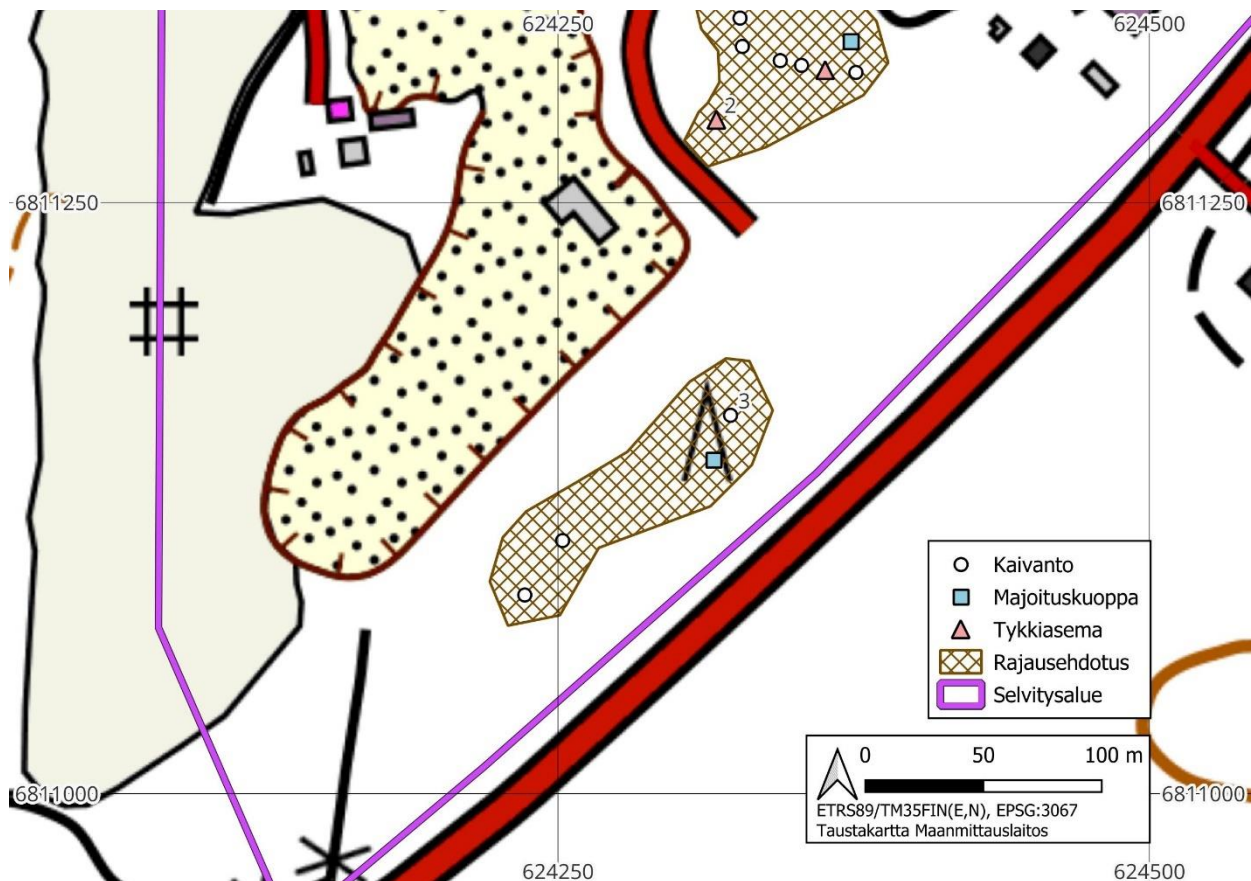
Kohde sijaitsee kaava-alueen eteläosassa, maanottokuopan ja valtatie välissä, tasamaalla tiheässä nuoressa metsässä. Runsas kasvillisuus häyttää havainnointia ja valokuvausta jonkin verran.

Paikalta todettiin neljä kuopparakennetta, jotka vastaavat edellä kohteen 2 yhteydessä kuvattuja. Ne tulkittiin vastaavalla tavalla (ks. taulukkoa 3 alla). Ne myös ajoittunevat samoin kuin kohteen 2 rakenteet.

Kohteen nimi *Virstatolppa* perustuu Nimiarkiston kokoelmiin kirjattuun paikannimeen (NA, Leena Hytönen 1970).

Taulukko 3. Kohteen 3 (Virstatolppa) rakenteet.

Nro	N	E	Havainnot (mitat metriä, kolmas luku on syvyys)
1	6811160	624323	Kaivanto: 6 m pitkä taisteluhauta. Valli lounaissivulla. Torjuntasuunta kaakko.
2	6811141	624316	Majoituskuoppa. Pohjakaava pyöreä, halkaisija 5 m. Kulkuaukko lounaassa.
3	6811084	624236	Kaivanto 2 x 0,8 x 1. Huomattavan jyrkkäreunainen. Vallit.
4	6811107	624252	Kaivanto, 4 x 2 x 1,2. Vallit. Ampumapesäke?

Kuva 14. Kohteen 3 sijainti, rakenteet ja rajausedotus.

Kuva 15. Majoituskuoppa kohdassa N 6811141 E 624316. Valli lapion kohdalla. Etelästä.

Kuva 16. Mahdollinen ampumapesäke kohdassa N 6811107 E 624252. Valli lapion kohdalla. Lännestä.

4. Rautjärvi Pajannotko

(aiemmin rekisteröimätön kohde, ehdotetaan rekisteröitäväksi muuna kulttuuriperintökohdeena)

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen (moderni)

N 6811675 E 624594 Z n. 100 (kohteen keskeltä)

Aiemmat tutkimukset: –

Aiemmat löydöt: –

Vuoden 2024 löydöt: –

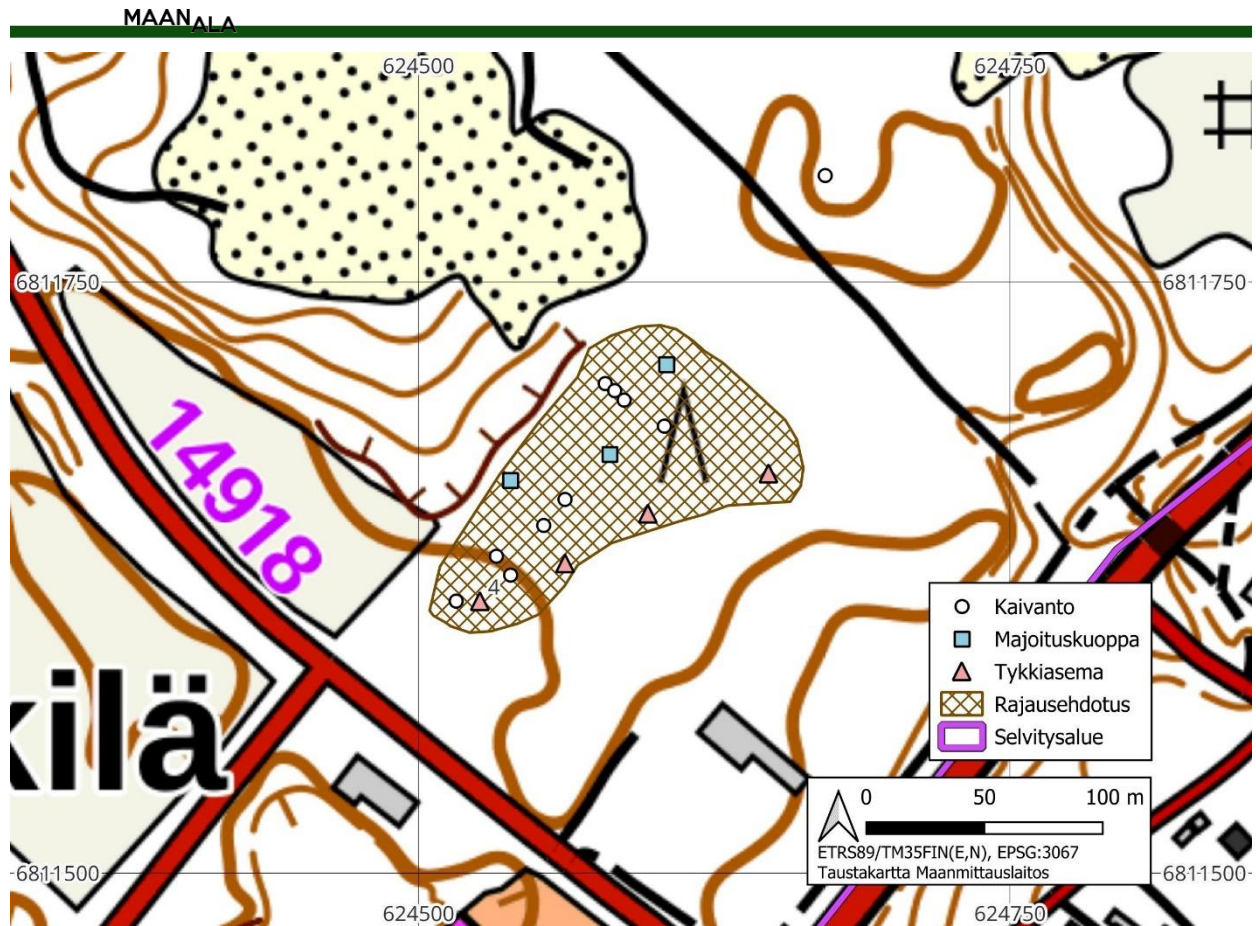
Kohde sijaitsee valtatie luoteispuolella ja Mäkiäntien koillispuolella, tasaisessa kangasmaastossa.

Paikalta todettiin runsaasti kuopparakenteita, jotka vastaavat edellä kohteiden 2 ja 3 yhteydessä kuvattuja. Ne tulkittiin vastaavalla tavalla (ks. taulukkoa 4 alla). Ne myös ajoittunevat samoin kuin kohteiden 2 ja 3 rakenteet.

Kohteen nimi *Pajannotko* perustuu Nimiarkiston kokoelmiin kirjattuun paikannimeen (NA, Leena Hytönen 1970). Nimen tarkoittama paja lienee sijainnut nykyisen valtatie alla tai sen kaakkoispuolella, vuoden 2024 inventointialueen ulkopuolella.

Taulukko 4. Kohteen 4 (Pajannotko) rakenteet.

Nro	N	E	Havainnot (mitat metriä, kolmas luku on syvyys)
1	6811615	624526	Tykkiasema. Torjuntasuunta lounaaseen.
2	6811615	624516	Kaivanto, 1,2 x 1,2 x 0,6. Vallit. Lähipuolustusasema?
3	6811626	624539	Kaivanto, 2 x 1 x 0,6. Vallit. Lähipuolustusasema?
4	6811634	624533	Kaivanto, 3 x 2 x 1,2. Pohjakaava suorakulmainen. Sivuilla vallit. Ammussuoja?
5	6811666	624539	Majoituskuoppa.
6	6811658	624562	Kaivanto, 1,5 x 0,5 x 0,5. Toisella sivulla valli.
7	6811647	624553	Kaivanto, 2 x 2 x 1. Vallit, kulkuaukko luoteissivulla.
8	6811707	624579	Kaivanto, 2 x 0,8 x 0,5. Toisella sivulla valli.
9	6811631	624562	Tykkiasema. Torjuntasuunta ilmeisesti kaakko.
10	6811677	624581	Majoituskuoppa. Kulkuaukko lounaassa.
11	6811700	624587	Kaivanto, 2,5 x 1 x 0,7. Valli etelän puolella. Ampumapesäke?
12	6811704	624583	Kaivanto, 2 x 1 x 0,5. Valli toisella sivulla.
13	6811715	624605	Majoituskuoppa. Kulkuaukko luoteessa.
14	6811689	624604	Kaivanto, 2,5 x 2,5 x 1,5. Pohjakaava neliö. Jyrkkäreunainen. Vallit, kulmissa syvennykset.
15	6811652	624597	Tykkiasema. Torjuntasuunta kaakko.
16	6811669	624648	Tykkiasema. Torjuntasuunta kaakko.
17	6811795	624672	Kaivanto, 3 x 3 x 2. Notkelman pohjalla. Pohjakaava neliö. Reunoilla vallia, kulkuaukko pohjoiskulmassa. Komentopaikka? Ammussuoja?

Kuva 17. Kohteen 4 sijainti, rakenteet ja rajausehdotus.

Kuva 18. Jyrkkäreunainen kaivanto, mahdollinen ammussuoja, kohdassa N 6811634 E 624533. Koillisesta.

Kuva 19. Kaivanto kohdassa N 6811647 E 624553. Huomaa vallin kulkuaukko lapion oikealla puolella. Luoteesta.

Kuva 20. Tykkiasema kohdassa N 6811631 E 624562. Idästä.

Kuva 21. Majoituskuoppa kohdassa N 6811677 E624581. Lounaasta.

Kuva 22. Majoituskuoppa kohdassa N 6811715 E 624605. Näkymä rakenteen sisältä kohti vallissa olevaa kulkuaukkoa, joka on lapion vasemmalla puolella. Kaakosta.

Kuva 23. Kaivanto notkelman pohjalla kohdassa N 6811795 E 624672. Luoteesta.

4. Lähteet

Europaeus, Mikko 2017. *Rautjärven pohjois-osan sotahistoriallinen selvitys*. T:mi Traditio-naali.

Geographisk charta 1784–86 (anonyymi). *Geographisk charta öfver Parikkala eller Koitzanlax Sokns Ägor*. Parikkala 7:1, Viipurin läänin verollepanokartat, Maanmittaushallituksen verollepanokartat, Kansallisarkisto.

Kähtävä-Marttinen, Minna 1997. *Rautjärven kunnan arkeologinen inventointi*. Museoviraston arkisto.

Lindh, C. F. 1837–38. *Tredje Karta delen öfver Ängilä och Innasenuka Byars jemte Hemmanens N:ris 1 och 2 i Kaljus samt N:ris 4, 5, 6, 7 och 10 i Kivijärvi By*. Rautjärvi iso. ark. 21, Maanmittauslaitoksen arkisto.

Miettinen, Timo 1978. *Rautjärven muinaisjäännösten perusinventointi*. Museoviraston arkisto.

Peruskartta 1976. *Karttalehti 4123 02 Simpele*. Maanmittaushallitus.

Sohlman, A. 1847. *Geografisk karta öfver Parikkala Socken af Kronborgs Härad och Wiborgs Län*. Karttalehti 4123 02 + 4121 11 Parikkala, Pitäjänkartasto, Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Wallberg, J. 1784–85. *Geometrisk Charta öfver Innasenuka, Engilä samt öfver en dehl af Kivijervi Byars ägor*. Parikkala 1:1, Viipurin läänin verollepanokartat, Maanmittaushallituksen verollepanokartat, Kansallisarkisto.

5. Yhteenveto

Syksyn 2024 inventoinnissa hankittiin ajantasainen kuva Rautjärven Mäkiänkilän asema-kaava-alueen arkeologisesta kulttuuriperinnöstä.

Vanhastaan tunnetun *Sorsamäki*-nimisen löytöpaikan (tämän raportin kohde 1) yhteydestä ei löytynyt merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Kyse lienee nuorehkosta historiallisen ajan esineestä.

Kaava-alueelta todettiin kolmesta paikasta kuopparakenteita, jotka ovat toisen maailmansodan aikaisia puolustusvarustuksia (raportin kohteet 2–4). Ne arvioitiin ns. muiksi kulttuuriperintökohteiksi, eivätkä ne siten ole Muinaismuistolain rauhoittamia.

Turussa 31.10.2024

Ville Laakso

Arkeologi, FT

Maanala Oy